

આલોચના પાઠ

(દોહા)

વંદો પાંચો પરમ ગુરુ ચૌબીસોં જિનરાજ
કરું શુદ્ધ આલોચના, શુદ્ધ કરન કે કાજ. ૧

સુનિયે જિન અરજ હમારી, હમ દોષ કિયે અતિ ભારી ૨
તિનકી અબ નિવૃત્તિકાજ, તુમ શરન લહી જિનરાજ
ઇક બે તે ચઉ ઇન્દ્રીવા, મનરહિત સહિત જે જીવા,
તિનકી નહિ કરુણા ધારી, નિરદઇ હૈ ઘાત વિચારી ૩

સમરંભ સમારંભ આરંભ મનવચતન કીને પ્રારંભ,
કૃત કારિત મોદન કરિકૈ, કોધાદિ ચતુષ્ટય ધરિકૈ ૪
શત આઠ જુ ઇમ ભેદનતૈં, અઘકીને પરિછેદનતૈં,
તિનકી કહું કોલોં કહાની, તુમ જાનત કેવલજાની ૫
વિપરીત એકાંત વિનયકે, સંશય અજ્ઞાન કુનયકે,

વશ હોય ઘોર અઘ કીને, વચતૈં નહિ જાત કહીને ૬
કુગુરુનકી સેવા કીની, કેવલ અદયાકરિ ભીની,
યા વિધિ મિથ્યાત ભ્રમાયો, ચહુંગતિમધિ દોષ ઉપાયો ૭

હિંસા પુનિ જૂઠ જો ચોરી, પરવનિતાસૌં દગ જોરી
આરંભ પરિગ્રહ ભીનો પન પાપ જુ યાવિધિ કીનો ૮
સપરસ રસના ઘ્રાનનકો, દગ કાન વિષય સેવનકો
બહુ કરમ ક્રિયે મનમાને, કષ્ટુ ન્યાય અન્યાય ન જાને ૯
ફલ પંચ ઉદંબર ખાયે, મધુ માંસ, મદ્ય ચિત્ત ચાહે,
નહિં અષ્ટ મૂલ ગુણધારી, સેયે કુવિષયન દુઃખકારી ૧૦
દુઈ બીસ અભખ જિન ગાયે, સો ભી નિશદિન ભુંજાયે,
કષ્ટુ ભેદાભેદ ન પાયો, જ્યોં ત્યોં કરિ ઉદર ભરાયે ૧૧
અનંતાનુ સો બંધી જાનો પ્રત્યાખ્યાન અપ્રત્યાખ્યાનો
સંજવલન ચૌકરી ગુનિયે સબ ભેદ જુ ષોડશ સુનિયે ૧૨
પરિહાસ અરતિ રતિ શોક, ભય ગ્લાનિ તિવેદ સંયોગ,
પનવીસ જુ ભેદ ભયે ઇમ, ઇનકે વશ પાપ ક્રિયે હમ ૧૩
નિંદ્રાવશ શયન કરાઈ, સુપને મધિ દોષ લગાઈ,
ફિર જાગિ વિષય વન ધાયો, નાના વિધ વિષફલ ખાયો ૧૪
ક્રિયે આહાર નિહાર વિહાર, ઇનમેં નહિ જતન વિચારા
બિન દેખી ધરી ઉઠાયા, બિન શોધી ભોજન ખાયા ૧૫

તબ હી પરમાદ સતાયો, બહુ વિધ વિકલ્પ ઉપજાયો
કષ્ટ સુધિ બુદ્ધિ નાહિ રહી હૈ, મિથ્યામતિ છાઈ ગઈ હૈ ૧૬
મરજાદા તુમ ઢિગ લીની, તાહુ મૈં દોષ જુ કીની,
ભિન ભિન અબ કૈસે કહિયે, તુમ જ્ઞાન વિષે સબ પઈયે ૧૭

હા હા મૈં દુષ્ટ અપરાધી, ત્રસ જીવનરાશિ વિરાધી
થાવરકી જતન ન કીની, ઉરમૈં કરુણા નહિ લીની ૧૮
પૃથ્વી બહુ ખોદ કરાઈ, મહલાદિક જાગાં ચિનાઈ,
પુન વિન ગાળ્યો જલ ઢોળ્યો, પંખાતૈ પવન વિલોલ્યો ૧૯

હા હા ! મૈં અદયાચારી, બહુ હરિતકાય જુ વિદારી,
તા મધિ જીવનિકે ખંદા, હમ ખાયે ધરિ આનંદા ૨૦
હા હા ! પરમાદ બસાઈ, વિન દેખે અગ્નિ જલાઈ,
તામધ્યે જે જીવ જુ આયે, તેહુ પરલોક સિધાયે ૨૧

વીંધ્યો અન રાત પિસાયોં, ઇંધન વિન શોધ્યો જલાયો
ઝાડુ લે જાગાં બુહારી, ચિંટી આદિક જીવ વિદારી ૨૨
જલ છાનિ જીવાની કીની, સોહું પુનિ ડારિ જુ દીની,
નહિં જલથાનક પહુંચાઈ, કિરિયા વિન પાપ ઉપાઈ ૨૩

જલ મલ મોરિન ગિરવાયો, કૃમિ કુલ બહુ ઘાત કરાયો,
નદિયન બિચ ચીર ઘુંવાયે, કોસન કે જીવ મરાયે ૨૪
અન્નાદિક શોધ કરાઈ, તામૈં જુ જીવ નિસરાઈ,
તિનકા નહિ જતન કરાયા ગરિયાલૈ ધુપ ડરાયા ૨૫

પુનિ દ્રવ્ય કમાવન કાજ બહુ આરંભ હિંસા સાજ,
કીય ત્રિસનાવશઅઘ ભારી કરુણા નહિ રંચ વિચારી ૨૬
ઈત્યાદિક પાપ અનંતા, હમ કીને શ્રી ભગવંતા,
સંતતિ ચિરકાલ ઉપાઈ, બાનીતૈં કહિયે ન જાઈ ૨૭

તાકો જુ ઉદય જબ આયો, નાનાવિધ મોહિ સતાયો,
ફલ ભુંજત જિય દુઃખ પાવૈ, વચતૈ કેસે કરિ ગાવૈ ૨૮
તુમ જાનત કેવલજાની, દુઃખ દૂર કરો શિવથાની,
હમ તો તુમ શરણ લહી હૈ, જિનતારન વિરહ સહી હૈ ૨૯

જો ગાવપતિ એક હોવૈ, સો ભી દુઃખિયા દુઃખ ખોવૈ,
તુમ તીન ભુવનકે સ્વામી, દુઃખ મેટો અંતરજામી ૩૦
દ્રૌપદીકો ચીર બઢાયો, સીતા પ્રતિ કમલ રચાયો,
અંજનસે કિયે અકામી, દુઃખ મેટે અંતર્યામી ૩૧

મેરે અવગુન ન ચિતારો, પ્રભુ અપનો વિરદ સંહારો,
સબ દોષ રહિત કરી સ્વામી, દુઃખ મેટહું અંતરજામી ૩૨
ઈંદ્રાદિક પદવી નાહિં ચાહું, વિષયનિમૈં નાહિં લુભાઉં,
રાગાદિક દોષ હરીજે, પરમાતમ નિજપદ દીજે. ૩૩

(દોહો)

દોષરહિત જિનદેવજી, નિજપદ દીજ્યો મોય,
સબજીવનકે સુખ બઢે, આનંદ મંગલ હોય ૩૪
અનુભવ માણિક પારખી, જૌહરી આપ જિનંદ,
યે હી વર મોહિ દીજિયે, ચરન શરણ આનંદ ૩૫
ઇતિ આલોચના પાઠ સમાપ્ત

નિજ સ્વરૂપ કો પરમ રસ, જામે ભરો અપાર,
વંદૂ પરમાનંદમય, સમયસાર અવિકાર.